

Dvanásta prednáška z Kristológie

Viktor Thieben

Bratislava 14. apríla 1997

Je takmer paradoxné, že postavenie tej prvej podoby smrti pred človeka, ako to hlása kresťanstvo, zároveň znamená víťazstvo nad smrťou. Tam je ten problém. Teda Kristus, ako prvá nie ľudská bytosť zostupuje, aby zažila smrť a zároveň tým, že zostúpila táto kozmická bytosť do zemskej atmosféry a spojila sa so Zemou, prekonal v podstate smrť. Ako sa hovorí v Biblii, zvíťazila nad smrťou. To samozrejme je, povedal by som, vôbec najväčší problém kresťanstva.

Apoštol Pavol vysvetľuje v 1. liste Korintským, 15. kap., svoj názor na vzkriesenie a zmŕtvychvstanie. Prečítajte si to doma. Toho sa budem držať a budem sa snažiť vysvetliť, ako to zrejme myslí. Lebo aj apoštol Pavol, ako každý, samozrejme, je dieťaťom svojej doby. Tým, že porovnávame určité názory iných z tejto doby, tak tým prideme na to, pochopíme, ako Pavol používa svoju terminológiu, ako to myslí, keď hovorí:.....*Rozsieva sa porušiteľné, vzkriesené je neporušiteľné...*“ (1K 15,42) Však uvidíte, keď si to prečítate. On sa tam aj opakuje.

Tak teda človek sa dostal, ako sme hovorili, do tej situácie v zemskej vývoji, kde bol jeho duševný život a priamy bezprostredný kontakt s duchovným kozmickým životom nahradený prírodným životom tu, uprostred zmyslových javov. Hovoril som, že to bolo absolútne nutné; že na to, aby vyrástla a dozrela ľudská samostatná bytosť, teda *to ja*, bolo nutné izolovať sa od kozmu; obklopiť sa určitým múrom proti okolitému svetu, proti kozmu; zabudnúť na duchovný pôvod a duchovné prostredie, duchovné okolie človeka, na kozmos. Že to je tiež ohromný paradox, však to vidíme, v tom je celá problematika ľudského života, a nie malá.

Na to, aby bol človek skutočne duchovne významnou, platnou kozmickou bytosťou raz musí zostúpiť do hmotného sveta. Tu si musí utvoriť svoje ego, ktoré sa potom môže začleniť do duchovného sveta, do kozmu, spolu s ostatnými hierarchickými bytosťami, anjelmi atď. Zase je tu taká vec. Samozrejme táto situácia vytvára samé problémy. Na jednej strane chceme, aby bol človek pevný vo svojom ja, aby bol sebavedomý, aby bol sústredený svojimi silami, aby angažoval svoje sily na budovanie tohto života a sveta na Zemi. Na druhej strane ale chceme, aby bol človek, povedal by som, verným služobníkom hierarchických bytostí, anjelov, archanjelov atď., aby človek nezabudol na svoju závislosť od týchto bytostí. V tom je celá tá problematika a v tom je aj ďalší aspekt, samozrejme.

Teda človek pôvodne, ako sme hovorili, neprežíval markantný rozdiel medzi spánkom a medzi bdením, medzi smrťou a medzi životom. Preto problém smrti ani nemal. Kto sleduje hudbu, môže vidieť, že smrť vstupuje do hudby u Beethovena. Čiže ten tragický faktor v hudbe je priamo spojený s uvedomením si vlastného ja. To ja sa stáva vedomím ja vtedy, keď

narazí na okolitý svet, keď narazí na tie svoje hranice, a to znamená - na smrť. Keď nie je smrť, tak nie sú ani hranice.

Vo vývoji ľudstva vidíme vo veľkom, že smrť vstupuje do vedomia človeka v chaldejsko-egyptsko-babylonsko-hebrejskej kultúre. Pre orientáciu, toto kultúrne obdobie sa datuje podľa ezoternej vedy na rok 2907 pred Kristom. Čiže ide o tretie tisícročie pred Kristom. Vtedy už človek vstupuje do stavu, že sa začne nie báť smrti, ale prežívať, že tu je nejaký vážny medzník. V tom istom čase samozrejme zmizne aj spomienka na život pred narodením. Ako to súvisí, o tom teraz nemôžeme hovoriť.

Zoberme si tieto kultúry - starogrécku (v rámci gréckej kultúry to staré, teda 10. až 8. st. pr. Kr., to ešte nie je tá grécka organizovaná kultúra, ktorú my obdivujeme a poznáme), potom hebrejskú, židovskú kultúra, Šalamúna atď. a potom egyptskú. Vidíme, že tieto tri kultúry sú svojím spôsobom veľmi významné a nevieme si vôbec predstaviť ľudský vývoj bez nich, po nijakej stránke. Vidíme, že ľudia začali uvažovať o tom, čo je smrť, ako súvisí naša duša s telom, či je závislá alebo nie a do akej miery, a postupne sa začína šíriť hrôza pred smrťou. Dobré to vidieť u Židov, ale veľmi dobre známe je to u Grékov - ako duša zostupuje do Háda a ako tam existuje ako tieň. Homér píše, že jeden z jeho hrdinov hovorí, že radšej bude žobrákom na svete ako kráľom v podsvetí. Vidieť ten postoj, že všetkému je so smrťou koniec. Ale Gréci ešte mali, ako vieme, určitú dávku, určitý značný impulz, elán z duchovného sveta, takže síce písali tragédie a zobrazovali smrť, hovorili o tom, ale nevyzeralo to také beznádejné. Horšie to vyzerá u Židov a vieme, ako to riešili Egyptania. Celý ich kultúry život, celé náboženstvo, všetko bolo viac menej závislé od kultu úmrtia a smrti - to je otázka balzamovania atď. Napr. najväčším trestom u Egyptanov bolo, keď nesmel byť Egyptan pochovaný v egyptskej zemi.

Teda smrť hrala vo všetkom rozhodujúcu úlohu, i v celom myslení. Teraz stál ľudský vývoj pred dilemou, že človek úplne stratí názor na skutočný život, na duchovný zmysel a podstatu života tým, že myslí na to, že však je jedného dňa všetkému koniec a je to úplne jedno, kto to je, či je to Aristoteles, alebo chudobný žobrák, čo nevie písať ani čítať. Smrť je zánik a koniec. Ak človek nevie zážitok smrti postaviť do reálnych súvislostí, to znamená, ak nevidí v smrti len jednu z nevyhnutných fáz vývoja, ktorou musí prejsť a ktorá v podstate nemení nič na jeho duchovnej bytosti, tak potom by bol človek z hľadiska vývoja stratený. Myslí si, že tuje on pánom sveta a potom príde hodina smrti a je koniec. Teda muselo sa stať niečo, aby sa predišlo tomuto stavu, aby sa prekonal tento kritický bod.

Tu by som si dovoľil urobiť jednu malú poznámku, lebo zase je problém širší. Práve aj preto, okrem iných dôvodov, musí existovať exoterné aj ezoterné kresťanstvo. Prečo? Lebo Kristova udalosť, život na Zemi a smrť na Golgotě, sa musela odohrať v takom čase, keď to človek ešte nebol schopný pochopiť. Nemohlo sa čakať, kým človek toto pochopí, to by bolo až dnes, 2000 rokov neskôr. Dnes, ako vidíte, človek o tom začína hovoriť. Teda musela tu byť taká dvojkolajnosť. V evanjeliu je to vyjadrené cez Petra a Jána. Muselo tu byť niečo, čo je dané pre človeka súčasníka, aby mohol nasledovať Krista, aby mohol akceptovať do svojho vedomia niečo, čo potom vedie k viere. Apoštol Pavol rád používa to slovo *pistis*, čo znamená grécky viera, nie poznanie. Poznanie používa Ján, *gnosis*, ezoterne. Muselo tu byť niečo, čo je

dané pre súčasníkov, ale aj daná možnosť poznať pravdu, teda podstatu veci, ktorá vtedy ešte nebola možná. Čiže muselo sa s tou skutočnou pravdou čakať, kým sa ľudská duša, ľudské vedomie vyvinie na stupeň, na ktorom by mohlo akceptovať mystérium na Golgote a všetko, čo s tým súvisí.

Vráťme sa k tomu, čo som už povedal - ten veľký paradox, že bolo potrebné ukázať človeku, čo smrť skutočne je. Tam na kríži vidíme, čo je to. Ale to je jedna stránka, tá prvá polovica, prvá fáza Potom príde nedeľa, vzkriesenie, čo je nepochopiteľné, neuveriteľné, fantastické. A toto spolu vyžaduje samozrejme nie sily poznania, ale viery. Toto spolu je základom kresťanského náboženstva. *Ak sa to neodohralo v skutočnosti*, ako hovorí apoštol Pavol práve tu v tej 15. kap., *potom kresťanstvo nemá opodstatnenie*. Lebo potom ostane všetko pri starom.

Je, prosím, dobré mať v pozadí týchto úvah to, že príchodom Krista na Zem nastala nielen tá rozhodujúca chvíľa vyvrcholenia existencie človeka na Zemi, ale ešte niečo viac, totiž začiatok nového svetového vývoja, novej Zeme, ktorá sa volá Jupiter. V Biblii sa volá Nový Jeruzalem. Začína sa budovanie niečoho zásadne nového tým, že sily zo Slnka, ten zdroj slnečnej energie sa presťahuje na Zem. Tým sa začína celkom nový vývoj. Ako apoštol Pavol hovorí, tak ako bol prvý Adam, tak teraz je druhý Adam, ako pochádzame všetci od Adama v starom zmysle, tak všetci pochádzame od nového druhého Adama a to je Ježiš Kristus. Lebo sa začína niečo celkom nové, predstavuje to nulový bod, to je nielen vyvrcholenie starého, ale aj začiatok niečoho nového. Vidíte, kresťanstvo nie je len náboženstvo. Vystupuje ako náboženstvo, pokiaľ vyžaduje sily viery, ale je zároveň všetkým všeobsiahlym hnutím, princípom, ktorý zakladá vlastne nový vesmír, nový kozmos, tak ako je to v Apokalypse naznačené.

Čiže tá zmena, ktorá nastáva po Golgote, v ktorej sme ešte len na začiatku, má nedozerné perspektívy, a to je práve ten ďalší paradox, ďalší taký kritický bod celého náboženstva - že človek sa na základe cirkevnej autority snaží vyhovieť určitým kritériám, určitým princípom, ktoré boli platné pred príchodom Krista, pred Golgotou. Avšak neprežíva ešte to nové, neoddeľuje to staré od nového, lebo si neuvedomuje, že to nové už existuje.

Ten, kto chce študovať tieto problémy, musí študovať *Filozofiu slobody*, kde sa vlastne začína prvá etapa prežívania vzkriesenia jednotlivého človeka tým, že človek oslobodzuje svoje myslenie od závislosti od fyzických zmyslových javov. To je začiatok. Tým, že sa ahrimanské intelektuálne sily snúbili s ľudskou dušou, vznikla veľmi úzka súdržnosť medzi fyzickým telom človeka a medzi jeho dušou. Preto si človek nemohol ani len predstaviť, že po smrti pôjde inou cestou ako jeho telo. Duša tak lipla k telu, mäsu a krvi, že si vôbec nebolo možné predstaviť, že po rozklade tela žije ešte duša akosi samostatne ďalej. Ale aj keď sa ľudská duša tak spája s telom, kvázi s každou molekulou, nie je pravda, že smrť fyzického tela strháva dušu so sebou do rozkladu, do hniloby, že duša stráca svoju duchovnú perspektívu, svoju existenciu.

Teda viera v Krista spočíva vlastne konkrétne v tom, že človek s týmto vzkrieseným, s touto vzkriesenou kozmickou bytosťou nadväzuje taký intímny duševný kontakt, že Kristove sily v ňom pôsobia, keď sa odpúta od fyzického tela a človek sám môže na tom pracovať v

tom zmysle, že sa snaží predovšetkým uvoľniť svoje myslenie. To je účel, ako hovorím, *Filozofie slobody*, ako prvý stupeň, ako prvý krok, že mám predstavy, ktoré si ja sám svojou aktivitou slobodne, zodpovedne, morálne vytvorím a nie to, čo dostávam z vonkajšieho sveta alebo samozrejme aj z vlastného tela, lebo aj to je pre mňa vonkajší svet. Napr. keď som smädný, tak to je tiež pre mňa vonkajší svet, lebo nie moja duša niečo chce, ale moje telo niečo potrebuje.

Povedal som, že bytosť, ktorá bola zdrojom slnečnej energie, teda síl Slnka, sa inkarnovala v Ježišovi Nazaretskom. Áno, to je ďalší paradoxný moment. Všetci minule sme hovorili o tom, ako apoštol Pavol nemohol pochopiť, že Boh bol ukrižovaný. Tak toto bolo známe, povedzme, už tým starým kultúram a ako jednoznačne najlepší príklad si môžeme zobrať Zarathustru, ktorý dal ten svoj impulz perzskej kultúre, ešte viac ako tisíc rokov pred začiatkom egyptskej kultúry. Zarathustra učí, že za Slnkom, ktoré my vidíme ako hmotné materiálne Slnko, je veľká duchovná sila, Ormuzd alebo Ahura Mazdao, veľká slnečná aura, ktorá predstavuje mocnú duchovnú bytosť, ktorá vysiela sem svoje sily, teplo, svetlo, život, ale aj morálne duchovné sily. Teda Zarathustra učí výslovne tak: *Vy jete plody tejto zeme, ale nemyslíte si, že jete len to, čo je hmotné, tú látku, ale jete aj tie duchovné sily, ktoré k vám prichádzajú.*

V tejto súvislosti sa zastavím a urobíme tu vsuvku, ktorá určite, aj keď nepatrí bezprostredne sem, mnoho napovie. V prvých štyroch storočiach kresťanstva, teda našej éry pokristovského letopočtu, sira til človek úplne ten polojasnovidný vzťah, nechcem povedať hranicu ale možno povedať, že tu je práve ten koniec. Lebo, viete, koniec je povedzme pred Aristotelom už v 4., 5., 6. storočí pr. Kr., ale sú jednotlivé prúdy, sú jednotliví myslitelia, kňazi, zasvätení, ktorí ešte ďalej praktizujú tento starý spôsob a čerpajú z jasnovidnej múdrosti, ktorú sa naučili predtým, do ktorej boli zasvätení. Ale v tom 4. st. po Kristovi, tam je Julián Apostata, zomrel vr. 361, a on predstavuje ten medzník. Bol práve preto *apostata* - odpadlík, lebo sa vyznačoval tým, že nemohol bez odporu prijať kresťanstvo.

Vtedy už ľudí všeobecná jasnovidnosť úplne opustila, už boli jasnovidní len niektorí jednotlivci. Vtedy sa formovala cirkev, nechcem povedať katolícka (chápate, samozrejme dnes je to katolícka cirkev, ale vtedy ešte nebola, boli v nej rôzne smery, aj preto sa hovorí ekumenický koncil, lebo tam boli aj východné aj západné názory, ale bola to jedna cirkev). Ľudia už nechápali to, čo som pred chvíľou citoval od Zarathustru. Nechápali, že človek tým, že zje kus chleba, prijme v ňom zároveň aj stelesnené sily Slnka. Zarathustra hovorí, uvažujme o tom: Tak dlho, kým ten chlieb jete (on hovorí plody zeme), začne žiariť, tým prežívate to, že v tom chlebe je duchovné svetlo. A staré kresťanstvo chcelo toto zachovať. Každý, kto do toho trošku hlbšie videl, prežíval to ako hlboké mystérium. Prežíval, že v tom jedení a pití skutočne prijímame do seba nielen fyzické biologické sily, ale aj duchovné, a to samozrejme v závislosti od Slnka.

Preto začala cirkev toto všetko, tento zážitok začleňovať do obradu, do určitého rituálu, chcela z toho urobiť stredobod omše. Od 3. až 4. st. sa stala omša určitým systematickým obradom, ktorý má svoju špecifickú tvár - čítanie evanjelia, potom tzv. ofertórium, transsubstanciácia, potom komúnia. Služba Bohu a viera v Krista bola v tejto forme začlenená do systému celého náboženstva a celej viery.

Musím k tomu povedať ešte jednu vec, ktorá je mimoriadne dôležitá, na ktorú ľudia absolútne nemyslia, my dnes tiež nie, ale ani pred 100 rokmi, ani pred 500 rokmi. Keď sa hovorí grécko-rímska kultúra, to sa tak pekne hovorí, aleje to dezinformácia, lebo Rimania neboli schopní grécku kultúru skutočne do seba absorbovať. Tú vysokú grécku kultúru, nemyslím len filozofiu, ale samozrejme aj umenie v najširšom slova zmysle, či to je Laokon, či to je Aischilos, oni to prijali, prevzali, ale neboli na to dosť vnútorne kultúrni. Ako by som povedal, nechápali podstatu veci. Prevzali, veľmi dobre to vidieť v náboženstve, okázalé veľké procesie, chrámy, obrazy, sochy, saturnálie, niekoľkodňové posvätné tance, slávnosti a všetko možné. Ale tá podstata v tom nie je. Povedzte mi jedného rímskeho filozofa, umelca. To všetko prevzali od Grékov, ale nerozvíjali to ďalej, lebo s tým neboli vnútorne zrastení, koniec koncov ten zmysel im unikol.

A práve tak sa to prejavuje aj tu, keď sa robí obrad podľa Zarathustrových slov. Kult uniká. Bez interpretácie toho, čo to znamená, že sa zje chlieb a že toto je telo Kristovo alebo keď to niekto interpretuje tak, že jeho vedomie nie je prítomné, nemôže sa zapojiť, nemôže to abstrahovať ani akceptovať do seba. Takto mimochodom práve rímska cirkev, keď si uvedomila svoju katolíckosť, tú všeobecnú platnosť a začala budovať svoju mocenskú štruktúru, na čele ktorej stojí pápež ako Kristov zástupca, práve táto viedla k tomu, že také niečo ako som teraz povedal o Zarathustrovi, sa začalo považovať za hrubé kacírstvo. V stredoveku zato bolo prípadne aj upálenie, za takéto reči a názory. Teda pôvod mystérií, ktoré sa konajú v tejto svätej omši, je u starých Peržanov v Iráne. Tam je vznik nových rôznych hlbokých náboženských prúdov, ale cirkev to ignoruje a neguje a dokonca prenasleduje tých, ktorí v tom vidia nejakú súvislosť.

Chcem vám ukázať tie tri kroky, ktoré vedú k Ježišovi. Tak Zarathustra hovorí a ukazuje, že tu je nejaká veľká mohutná kozmická bytosť, ktorej vďačíme prakticky za všetko, predovšetkým za svoj život, za svetlo, bez ktorého nie je život. Neskôr Egypťania, ktorí na toto nadviazali, hovorili, že Boh Slnka sa volá Ra, ale už nehovorili o tom, že Ra je nejaká mocná bytosť, ktorá všetko akosi ovláda, dominuje, usmerňuje a spravuje, ale hovorili o tej žiare, o tom vonkajšom lesku Slnka. A to, čo v ľudskom živote reprezentuje sily Slnku alebo, povedzme, pôsobenie tej bytosti, volali Oziris. Najprv je bytosť a potom už len pôsobenie tej bytosti. A u Grékov, na tom treťom kroku, v tretej etape tohoto vývoja, sa nehovorí o bytosti ani o jej pôsobení, ale o tom, že éterický obal Zeme obsahuje niečo božského, niečo riadené z kozmu a to je Zeus. Tieto sily, ktoré tu človek prežíval v éterickej sfére Zeme, sa nazývali Zeus. Tak vidíte v týchto troch etapách, ako sa blíži a ako týmto stráca svoju vysokú duchovnú hodnotu to, čo človek pokladá za zdroj života, za tú mocnú kozmickú bytosť, za Krista.

Potom nasleduje inkamácia do tela Ježiša Nazaretského. Vidíte, touto cestou prichádza, pristupuje Kristus dolu, až sa spojí na Golgotě so Zemou. Až preniesie túto mocnú duchovnú silu, zdroj svetla, života, morálnej sily, duchovný zdroj sem do zemskej sféry. Už však nepôsobia tieto sily ako nejaké prírodné sily, ako pôsobili na človeka staré sily predtým, ale človek ich musí sám vo svojej duši, vo svojom vedomí morálnou silou akceptovať, prijať.

Prosím, toto musí byť samozrejmé, aj keď to nie je ľahká myšlienka, ale je to samozrejmá myšlienka. Lebo keby teraz prišiel Kristus a hovoril, že tak teraz som tu a verte mne, Mojžiš už neplatí, teraz už platím ja, no tak to nie je pokrok vo vývoji. Je to určitá zmena, ale nie pokrok. To nie je nový impulz, keď namiesto jedného, dám druhý. Ale impulz je to, že teraz si musím sám z vlastných síl, vlastnou aktivitou kliesniť cestu k Bohu. Musím sa sám svojou prácou na duši, svojou duševnou činnosťou, duševnou aktivitou, svojou úprimnou snahou v pokore blížiť k tomu božskému a buď ho prijať alebo nie. Lebo ja sám som pánom toho, čo bude ďalej.

V takomto zmysle teda môžeme správne hovoriť, rovnako ako aj apoštol Pavol hovorí, že Kristus zomrel pre všetkých. Nie tak, že ja vám môžem povedať, no však pre mňa za mňa, však všetko je v poriadku, prečo by som sa bál smrti. To by bolo podľa Starého zákona, to by boli praktiky a procesy, aké sú predpísané starými prírodnými náboženstvami, ale nie to nové. To nové je práve to, čo apoštol Pavol nazýva *pistis*

A teraz to vzkriesenie. Ako to vlastne bolo, čo sa tu vzkriesi? Čo je to? Je to ľudská duša? Je to ľudské vedomie? Sú to éterické sily? Je to telo? Je to trochu nešťastné, že náboženstvo hovorí (všetky kresťanské náboženstvá, nielen katolíci) - že verím vo vzkriesenie tela. Ako keby moje kosti, mäso, krv sa vzkriesili. A viete, ja sa ešte pamätám, že najmä katolícka cirkev bola proti kremácii. Ešte pred päťdesiatimi rokmi sa určite katolík nemohol dať spáliť, lebo vraj v evanjeliu sa píše, že z mŕtvych vstane telo. Vidíme, je to široký, veľký problém, ale v krátkosti vám chcem dať tie myšlienky, ktoré vyjadrujú, ako to myslí Pavol, keď hovorí o neporušiteľnom tele. Najprv sa zoznámme s dvoma extrémami v tejto problematike. U Židov boli farizeji, saduceji a esénci. Esénci patrili k židovskej sekte, ktorá verila v myšlienku reinkarnácie a myšlienku vzkriesenia. Farizeji a saduceji boli dve vedúce skupiny kňazov, farizeji verili vo vzkriesenie a saduceji, to sú tí aristokrati, neverili vo vzkriesenie. Jedna vec je, že síce žili zo svojej histórie a mysleli si, že majú pochopenie pre to, čo je história, čo je evolúcia, vývoj. A tu sa ukazuje nemenný železný zákon vývoja, že človek až v 19. st. dospel k tomu, že nielen hovorí, ale aj myslí v znamení vývoja, až vtedy. Vieme, čo to znamená, keď Steiner hovorí o duši vedomej.

Totíž, čo bolo u Židov, aký háčik? Problém bol v tom, že prebiehal vývoj, ale vzťah medzi človekom a Bohom bol stále rovnaký. Celý čas rovnaký, bez vývoja. Tak vidíte, ako chápali vývoj. No aký vývoj to je? Buď je vývoj, a potom sa všetko stále mení a človek musí aj dospieť po tisíc, dvetisíc, tritisíc rokoch k novému postaveniu vo svete. Tu nie. Stále je to to isté, rovnaké. A tak ostala na tejto platforme aj katolícka cirkev. Hovorí o vývoji, ale koná práve tak, ako keby sme dnes boli ešte v 3. alebo 4. st. a mali ten istý vzťah k Svätej trojici ako vtedy.

V tejto dobe, v ktorej žil aj Pavol, sa rozšírila tzv. gnóza. A gnóza predstavuje predovšetkým na základe gréckej epikurejskej a stoickej filozofie určitý protipól k židovskej viere, k židovským koncepciám, ktoré neboli oficiálne, lebo Biblia nevyžaduje, aby človek veril vo vzkriesenie. Podľa židovských legiend Mesiáš urobí to, že opäť otvorí bránu do raja. Na to je Mesiáš, aby opäť otvoril bránu do raja.

Čiže aj z toho vidíte, že nič sa nezmenilo. Človek bol vypudený, vy hodený z raja a zase Mesiáš ho pustí dnu. Nie je reč o tom, že človek sa sám má o to snažiť a sám sa má vyvíjať, o

tom vôbec nie je reč.

Gnostici zasa videli zmysel života len v kozmickom bytí, len v tom čisto duchovnom bytí a telo človeka bolo vlastne určitým nutným zlom. Niečím, čo sa musí prekonať, čoho sa človek musí zbaviť, čo tu pri vzkriesení nehrá nijakú úlohu, naopak - to len zdržuje, preč s tým telom. Z kresťanského hľadiska apoštola Pavla je to ale tak, že keby gnostici mali pravdu, potom by život nemal koniec koncov zmysel. Načo sa tu trápime, keď to vzkriesenie sa netýka tela? Na druhej strane, ak sa vzkriesenie týka tela, tak potom majú pravdu predsa tí, čo sú proti kremácii. Tak ako teda? V gréckom texte je doslovne reč o tom, že mŕtvolý budú vstávať. To, čo Luther prekladá jemne *die Toten*, to prevzali druhí. Tí mŕtvi budú vstávať, tí budú vzkriesení, ale nie mŕtvolý, hoci tu stojí to slovo mŕtvolý.

Teraz krátko, aká je koncepcia apoštola Pavla. Vtedy sa vo filozofických kruhoch veľa hovorilo o tom, čo je *logos*. Prepáčte, musím ísť trochu hlbšie dozadu, aby nevznikol vo vás zmätok, keď to budete raz prípadne študovať podrobnejšie.

Totíž čo je *logos*, o tom hovoria aj starí filozofi, ale u nich slovo *logos* má trochu iný terminologický význam, ten význam, ktorý má u Platóna *idea* alebo u Aristotela *forma*. Platónova idea je tou duchovnou podstatou nejakého javu, ktorá je viditeľná, ktorú on ako filozof imaginatívne prežíva, vidí. Podobne ako Goethe o sebe tvrdí, že on vidí prarastlinu. A Aristoteles hovorí o tom ako o forme, lebo hovoriť o idei by znamenalo vytvoriť nejakú druhú sféru medzi duchovným a fyzickým svetom. Ale forma je tá duchovná podstata veci, ktorá sa tu priamo pred mojimi očami prezentuje. Forma je protipól k pojmu látka. Je tým, čo formuje látku, čo jej dáva určitú podobu. To, čo je duchovným princípom nejakého objektu, to je forma a to je idea. Idea tak po aristotelovsky. A teda tieto dva pojmy sú vlastne to isté, čo malo znamenať *logos*. Aj v efezských mystériách bola reč o *logose* alebo máme u Jána v prvej kapitole: *Na počiatku bol logos a logos bol u Boha....* Teda ten *logos* tam predstavuje tvorivý princíp všetkého.

Ale teraz Pavol ako gnostik, lebo patrí do tej skupiny mysliteľov aj podľa vzdelania, aj podľa všetkých ukazovateľov, nemôže mať iné na mysli. *Logos* tu znamená duchovnú štruktúru nejakkej veci, to znamená, že mám v sebe tú duchovnú štruktúru, ktorá je nielen podstatou, nielen princíp, ale aj štruktúrou niečoho, uvedomme si to, prosím. Teda je štruktúra, ktorá má vplyv na podobu, ktorá má vplyv na proporcie ľudskej bytosti, čo je rovnaké, či ide o mladého človeka alebo staršieho; čo sa v podstate vyvíja postupne a predstavuje vlastné telo, nielen duchovnú myšlienku ako Platóna, ale organizmus. Teda je to určitá duchovná štruktúra, *logos*, podľa ktorého môžeme vyčítať pomery, vzťahy, proporcie, teda to, čo dáva základnú štruktúru nášmu bytiu. Teda je to predovšetkým duchovné, ale zároveň aj telesné, lebo to duchovné nie je len ako také samo o sebe, ale má v sebe všetky prvky, ktoré sa potom naplno prejavujú v tele.

Toto hovorí apoštol Pavol, keď to prečítate: *nehojte sa, že ste nahí, lebo práve v tej vašej nahote je to vzkriesenie*. Čiže nahý je ten, ako z toho vyplýva, ktorý má na sebe telo. Ten je nahý. Z duchovného hľadiska on je niečoho zbavený, on nie je úplný.

Toto bola veľká otázka gréckej filozofie - či je človek ako celok dokonalý, či je úplný bez fyzického tela. Vidíme, aký je to problém, keď tak postavíme otázku. Som ja úplný? Napr. apoštol Filip bol gréckeho pôvodu a mal problémy, ako vidieť z týchto javov, z vystúpení.

Teda Grék myslel tak, že na to, aby mohol chápať človeka v úplnosti, ako celok, tak potrebuje vidieť jeho fyzické telo, to patrí k tomu. Vidíte, aká je tá grécka kultúra, ako sa tento základný postoj prejavuje v gréckom umení.

A teraz prišli kresťania a hovorili opak: človek je dokonalejší vtedy, keď je čistá duša, čistý duch a to telo je hriechne - je, ako hovorí apoštol Pavol, porušiteľné. Teda zmyslom života podľa apoštola Pavla je to, že z porušiteľného, slabého, pomíjateľného, nízkeho tela čo máme celý život, musí povstať telo neporušiteľné, telo večné, nesmrteľné, silné.

Zmysel je v tom, že spracujeme to, čo je nám dané tak, aby čím viac z toho prešlo na vyšší stupeň, na vyššiu úroveň bytia ako duchovné telo. Ja sa mám snažiť o to, aby som čím viac tej substancie, ktorú mám vo svojom fyzickom tele, spojil s duchovným ja, ktoré je nesmrteľné. A tu vznikne situácia, o ktorej Pavol hovorí, že je to vzkriesenie tela, vzkriesenie telesné, lebo nielen duch ako taký zostúpi do inkarnácie a zase vystúpi - to by nemalo zmysel, ale ten duch prepracúva určité substancie, určité časti mojej duše a môjho tela, spojí sa s tým a takto sa vracia do duchovného sveta.

Čiže život a bytie vo fyzickom tele dostáva z hľadiska apoštola Pavla zmysel, keď to, čo je v tom tele prepracované, čo je schopné obstáť z hľadiska duchovného bytia, z kozmického hľadiska, zoberie so sebou môj duch po smrti a toto je tzv. vzkriesenie. Lebo nie tak, ako Židia hlásali, že naspäť do raja, ani nie tak, ako gnosticci hlásali, že nechať telo tu, nie, ani jedni z nich nemajú pravdu. A to je to, čo je základom kresťanstva, o čom apoštol Pavol hovorí, že bez tohoto faktu kresťanstvo nemá nijaký zmysel a naša viera, on sa vyjadruje tak, je prázdna, zbytočná.

Ďakujem Vám.